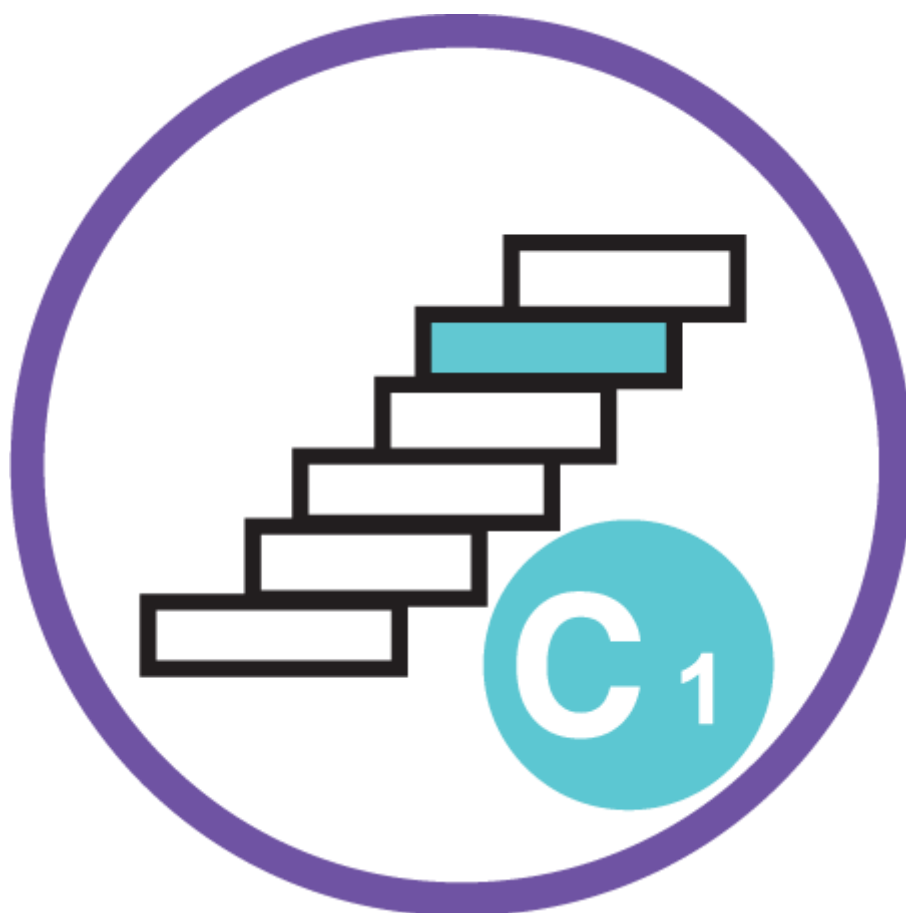


**VALSTS VALODAS PRASMES PĀRBAUDE
AUGSTĀKAIS (C1) LĪMENIS**



SATURS

PĀRBAUDES DAĻAS	3
PĀRBAUDES NORISE	4
VĒRTĒJUMS	5
PRASĪBAS	6
C 1 – augstākā līmeņa pirmā pakāpe	6
Pārbaudes uzdevumu tematika augstākajā (C1) līmenī	7
PĀRBAUDES UZDEVUMU PARAUGI	9
Klausīšanās prasmes uzdevumu paraugi	9
Lasītprasmes uzdevumu paraugi	12
Rakstītprasmes uzdevumu paraugi	17
Runātprasmes uzdevumu paraugi	25
ATBILDES	28
Klausīšanās prasme	28
Lasītprasme	29
Rakstītprasme	34
Runātprasme	35
KLAUSĪŠANĀS PRASMES AUDIOIERAKSTA TEKSTI	36

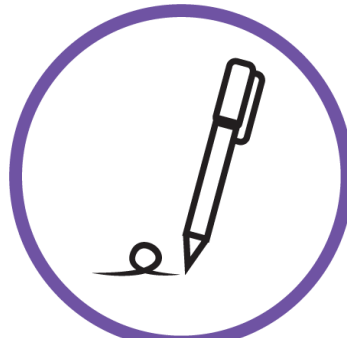
PĀRBAUDES DAĻAS



KLAUSĪŠANĀS PRASMES
PĀRBAUDE



LASĪTPRASMES
PĀRBAUDE



RAKSTĪTPRASMES
PĀRBAUDE



RUNĀTPRASMES
PĀRBAUDE

Kopējais punktu
skaits – **25 punkti**
Uzdevuma izpilde –
elektroniski datorā
Ilgums – **45 minūtes**

Kopējais punktu
skaits – **25 punkti**
Uzdevuma izpilde –
elektroniski datorā
Ilgums – **50 minūtes**

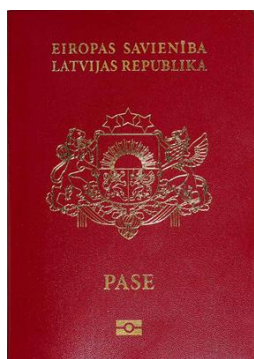
Kopējais punktu
skaits – **25 punkti**
Uzdevuma izpilde –
rakstiski uz papīra
Ilgums – **55 minūtes**

Kopējais punktu
skaits – **25 punkti**
Uzdevuma izpilde –
videokonferences
veidā vai klātienē
Ilgums –
15–20 minūtes

NB! Vērtē tikai tad, ja persona kārtu **visas VVPP daļas**.

PĀRBAUDES NORISE

1. Ierodoties pārbaudes telpā, persona vērtētājiem **uzrāda derīgu personu apliecinošu dokumentu.**



<https://www.pmlp.gov.lv/lv>

2. Pārbaudes norises vadītājs **katrai personai izsniedz** informācijas sistēmā izveidoto **kodu.**
3. Katra persona pirms pārbaudes autentificējas informācijas sistēmā, lai pildītu klausīšanās prasmes un lasītprasmes daļas uzdevumus.
4. Pēc klausīšanās prasmes un lasītprasmes daļas beigām personai izsniedz rakstītprasmes uzdevumu lapas. Uz katras lapas persona uzraksta informācijas sistēmas piešķirto kodu.
5. Runātprasmes pārbaude notiek rindas kārtībā pa vienam. Pirms runātprasmes pārbaudes persona pārbaudes norises vadītājam vai vērtētājam vēl vienu reizi uzrāda derīgu personu apliecinošu dokumentu.

Pārbaudē jāievēro šādi noteikumi:



Pārbaudē drīkst izmantot tikai komisijas izsniegtos un informācijas sistēmā ievietotos pārbaudes materiālus.



Pārbaudi kārtu patstāvīgi.

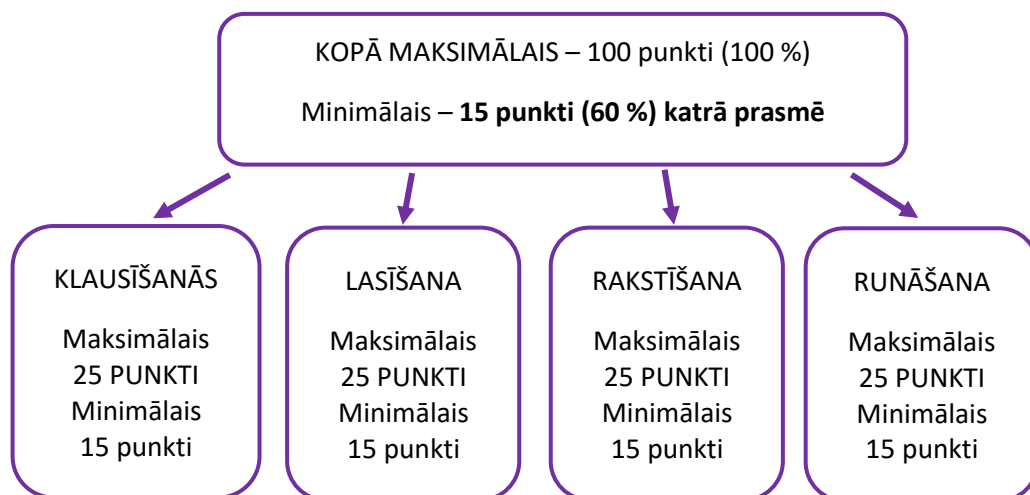


Rakstītprasmes pārbaudes materiālus aizpilda ar zilu vai melnu pildspalvu.

NB! Ja pārbaudes laikā ir radušās tehniskas problēmas, persona vienojas ar komisijas priekšsēdētāju par atkārtotu pārbaudes laiku un vietu.

NB! Ja persona pārkāpj pārbaudes norises noteikumus, pārbaudes norises vadītājs sastāda aktu par izdarīto pārkāpumu un izraida personu no pārbaudes telpas. Šādā gadījumā personas sniegumu nevērtē.

VĒRTĒJUMS



C1 60 %–100 %

0–59,9 %

**IR
NOKĀRTOTS!**

**NAV
NOKĀRTOTS!**

PRASĪBAS



LASĪTPRASME

C 1 – augstākā līmeņa pirmā pakāpe

- ◆ Saprot tematiski un žanriski dažādus apjomīgus un sarežģītus tekstus. Tematiski svešākos un sarežģītākos tekstos atsevišķas teksta daļas nepieciešams pārlasīt.
- ◆ Prot atrast tekstā nozīmīgāko informāciju, detaļas, izklāstītās problēmas, kā arī izmantot lasīto informāciju vispārīnājumiem un secinājumiem.
- ◆ Lasītājā tekstā uztver un izprot netieši paustu domu un zemtekstus.



KLAUSĪŠANĀS PRASME

- ◆ Spēj bez grūtībām uztvert un saprast jebkura veida runu – intervijas, diskusijas, lekcijas u.c.
- ◆ Izprot dzirdētā teksta saturu pilnībā, var noteikt tā stilu un runātāju attieksmi.
- ◆ Saprot izvērstu runu par sarežģītiem un abstraktiem tematiem. Klausoties šādus tekstus, atsevišķas detaļas vai nozīmes nianse pilnībā neizprot un nepieciešams tekstu dzirdēt atkārtoti.
- ◆ Spēj dzirdēto izmantot analīzei un secinājumiem.



RAKSTĪTPRASME

- ◆ Prot uzrakstīt dažāda veida tekstus atšķirīgiem saziņas mērķiem (informācijas sniegšanai, saņemšanai, domu apmaiņai u. c.) gan lietišķajā, gan personiskajā sarakstē.
- ◆ Prot raksturot, salīdzināt, argumentēt un paust savas izjūtas.
- ◆ Spēj mērķtiecīgi un precīzi pierakstīt dzirdēto informāciju vai veikt piezīmes par lasīto.
- ◆ Prot uzrakstīt loģisku, motivētu, labi strukturētu tekstu, izmantojot dažādas uzbūves teikumus.
- ◆ Vārdu krājums nodrošina veiksmīgu, situācijai atbilstīgu rakstveida komunikāciju.
- ◆ Rakstot ievēro pareizrakstības un interpunkcijas likumus. Prot izmantot dažādus vārddarināšanas paņēmienus. Sarežģītākās gramatiskās konstrukcijās var pieļaut nebūtiskas kļūdas.



RUNĀTPRASME

- ◆ Spēj sarunāties par dažādiem tematiem. Atsevišķos gadījumos, runājot par sarežģītiem un abstraktiem tematiem, nepieciešamas pauzes domas formulēšanai.
- ◆ Spēj runāt brīvi bez iepriekšējas sagatavošanās.
- ◆ Spēj skaidri un precīzi formulēt savu viedokli, argumentēt, secināt. Spēj izvērsti raksturot un salīdzināt konkrētas un abstraktas parādības. Spēj skaidri paust attieksmi un emocijas.
- ◆ Spēj atbilstoši situācijai un sociālajai lomai formulēt precīzus un viegli uztveramus jautājumus.
- ◆ Plašs vārdu krājums, nezināmus vārdus spēj ātri aizstāt ar citiem.

Prasību saturs saskaņā ar šādiem latviešu valodā publicētajiem valodu dokumentiem:

- “Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana.” R., 2006.
- “Eiropas Valodu portfelis pieaugušajiem.” R., 2006.
- Šalme, A., Auziņa, I. Latviešu valodas prasmes līmeņi. C1-C2. Vadlīnijas. Rīga: LVA, 2016.

Pārbaudes uzdevumu tematika augstākajā (C1) līmenī

Valodas prasmes augstākajā līmenī personai jāsaprot un jāprot rakstveidā un mutvārdos brīvi komunicēt atbilstīgi norādītajai tematikai (personiskā, sabiedriskā, un vispārcilvēciskā līmenī).

Personai jāspēj rakstveidā un mutvārdos paust savu attieksmi un argumentētu vērtējumu par dažādu nozaru profesijām, ekonomiskiem un sociāliem procesiem sabiedrībā, izglītības, kultūras un vides aizsardzības jautājumiem.

Cilvēks un pamatvērtības viņa dzīvē

Persona	Biogrāfiskie dati. Dzīves gājums. Dzimtas koks.
Ģimene un draugi	Ģimenes nozīme cilvēka un sabiedrības dzīvē. Savstarpējās attiecības ģimenē. Draudzības nozīme cilvēka dzīvē.
Ētiskās un estētiskās vērtības	Cilvēka kā personības raksturojums. Morālās vērtības cilvēka dzīvē un sabiedrībā. Skaistuma un mākslas nozīme cilvēka dzīvē.

Izglītība un darbs

Izglītība un valodas apguve	Izglītības sistēmas vērtējums. Pirmskolas un citu izglītības iestādes/iestāžu mācību procesa novērtējums (izmantojot savu pieredzi). Mūžizglītības nozīme. Valodu prasmes nozīme karjeras veidošanā.
Profesionālā darbība	Cilvēka rakstura īpašību un spēju nozīme profesijas izvēlē un profesionālajā darbībā. Darba devēju un darba ņēmēju, kolēģu savstarpējās attiecības, to nozīme darba procesā. Dažādu profesiju un amatu popularitāte, to noteicošie faktori. Darba līgumi, ziņojumi, atskaites, rīkojumi u.c. Darba sanāksmes, sēdes, apspriedes. Darba komandējumi un to mērķi. Darba drošības jautājumi.

Intereses un atpūta

Atpūtas iespējas	Atpūtas brīžu un brīvdienu racionāla izmantošana. Pasīvā un aktīvā atpūta. Vaļasprieka nozīme cilvēka dzīvē.
Kultūra, māksla un plašsaziņas līdzekļi	Izklaides iespēju raksturojums un vērtējums. Mākslas nozīme cilvēka dzīvē. Dažādu mākslas žanru raksturojums un attieksme pret tiem. Tradicionālie kultūras pasākumi Latvijā un svētku tradīcijas. Citu tautu kultūru īpatnības (izmantojot savu pieredzi). Populārākās personības mākslā (mūziķi, aktieri, gleznotāji u.c.). Nodarbības dažādosursos, pulciņos, pašdarbības kolektīvos. Bibliotēka. Grāmatas, to saturs, žanrs un autori. Plašsaziņas līdzekļi (prese, radio, televīzija, internets), to vērtējums un nozīme sabiedrībā.
Sports	Sporta veidi. Individuālais un komandu sports. Profesionālais un amatieru sports, to vērtējums. Sporta nozīme cilvēka dzīvē. Sportisti un līdzjutēji. Populārākās personības sportā.
Ceļošana	Ceļošanas nozīme cilvēka dzīvē. Dažādu tūrisma objektu raksturojums un novērtējums (izmantojot savu pieredzi). Latvijas tūrisma nozares vērtējums.

Personu un sabiedrības drošība

Veselības aizsardzība	Veselības aprūpes iestādes, to darbinieku kvalifikācija. Ārstniecības pakalpojumu vērtējums. Medicīnas nozare Latvijā, tās vērtējums.
Sabiedriskā kārtība un policija	Policijas uzdevumi un nozīme. Policijas un glābšanas dienestu pakalpojumu vērtējums. Sabiedriskās kārtības nodrošināšana. Cilvēktiesības. Pilsoņa tiesības un pienākumi.
Vides aizsardzība	Aizsargājami dabas objekti Latvijā un citur (izmantojot savu pieredzi). Dabas un cilvēka attiecības. Dabas aizsardzības pasākumi un to nozīme.



PĀRBAUDES UZDEVUMU PARAUGI

Klausīšanās prasmes uzdevumu paraugi

Uzdevums	Kas dots?	Kas jā dara?	Maksimālais punktu skaits
1. uzdevums	Audioierakstā skan dialogs. Doti 8 apgalvojumi.	Jāatzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess, vai arī dzirdētajā tekstā tādas informācijas nav.	8 punkti
2. uzdevums	Audioierakstā skan informatīvs stāstījums vai vairāku cilvēku saruna. Doti 9 apgalvojumi.	Jāizvēlas katram apgalvojumam atbilstošs pasākuma nosaukums.	9 punkti
3. uzdevums	Audioierakstā skan divu vai vairāku cilvēku saruna. Doti 8 nepabeigti teikumi un 9 teikumu nobeigumi.	Dotajiem teikumiem jāpievieno atbilstošie teikuma nobeigumi.	8 punkti



[C1 klausīšanās ieraksts](#)

1. uzdevums

Izlasiet teikumus! Klausieties sarunu un atzīmējiet, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess, vai arī dzirdētajā tekstā tādas informācijas nav! Ieraksts skanēs divas reizes.

1. Vienu ceturtdaļu elektroenerģijas saražo atomelektrostacijas.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
2. Vides speciāliste ir pārliecināta par fosilo resursu neizsmeļamību.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
3. Uzņēmēju un speciālistu viedokļi par enerģijas avotu rezervēm atšķiras.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
4. Vides speciāliste lielās naftas kompānijas dēvē par vienas dienas saimniekiem.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
5. Nākamajos gados Eiropas Savienībā enerģijas patēriņš paliks nemainīgs.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
6. Profesionāļi pašlaik izstrādā koncepciju vēja ģeneratoru ieviešanai.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
7. Hidroelektrostacijas attiecībā uz vidi ir nevainojams alternatīvās enerģijas avots.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>
8. Uzbūvētie dambji negatīvi ietekmē ūdens kvalitāti.	<i>Patiess</i> <i>Nepatiess</i> <i>Nav informācijas</i>

2. uzdevums

Izlasiet teikumus! Klausieties un izvēlieties katram apgalvojumam atbilstošo pasākuma nosaukumu! Ieraksts skanēs divas reizes.

1.	Muzikālas gaismas instalācijas par ūdens izcelsmi.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
2.	Teātra izrādes, kas ievada kādu festivālu.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
3.	Mūzika, kas apvieno pilsētas skaņas un putnu balsis.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
4.	Dzeja un jaunības mūzika.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
5.	Dzejas lasījumi no balkona.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
6.	Mēness tematikai veltītu mākslas darbu izstāde.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
7.	Slavena itāļu komponista darba iestudējums.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
8.	Brīnumaina atgriešanās bērna pasaulē.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>
9.	Laikmetīgās dzejas un elektroniskās mūzikas koncerts.	<i>Vecrīgā Rīgas centrā Vecmīlgrāvī Pie VEF kultūras pils Pļavniekos</i>

3. uzdevums

Izlasiet teikumus! Klausieties un pabeidziet teikumus, ievielkot atbilstošo teikuma nobeigumu! Viens teikuma nobeigums ir lieks. Saruna skanēs vienu reizi.

1. Kinomākslas dzimšanu 19. gs. beigās sekmēja gan jaunu fototehnoloģiju rašanās, gan eksperimenti, kuros... .
2. Izgudrotāji Eiropā un ASV sāka piedāvāt jaunu izklaides veidu, kas... .
3. Kinematogrāfa ienākšana Latvijā... .
4. Senā avīzē rakstītais liecina, ka Latvijā pirmā kino demonstrācija... .
5. Pirmajās kinofilmās atainoja... .
6. Jaunā izklaide Rīgā guva lielus panākumus, un 20. gs. sākumā uzbūvēja... .
7. Kinomīļus joprojām turpina pulcēt... .
8. Mēmā kino seansa laikā

...tika spēlēta dzīvā mūzika.

... uzreiz neguva cerēto atzinību.

...sevišķi greznais un Latvijas senākais kinoteātris.

...nekustīgiem attēliem centās piešķirt kustības ilūziju.

...kas tūlīt kļuva necerēti populārs.

...vienkāršas dzīves norises, piemēram, notikumus stacijā vai rūpnīcā.

...notikusi Rīgas cirkā.

...ēku, kurā varēja pulcēties vairāk nekā tūkstoš kinomīļu.

...attiecināma uz 19. gs. 90. gadiem.



Lasītprasmes uzdevumu paraugi

Uzdevums	Kas dots?	Kas jā dara?	Maksimālais punktu skaits
1. uzdevums	7 teksti (x~50 vārdu) ar 3 atbildēm.	Jāizvēlas no 3 atbildēm pareizā.	7 punkti
2. uzdevums	1 teksts (~500 vārdu) un 5 jautājumi.	Jāizvēlas no 3 atbildēm pareizā.	5 punkti
3. uzdevums	~200 vārdu teksts un tā fragmenti.	Jāievieto trūkstošie fragmenti.	7 punkti
4. uzdevums	6 apgalvojumi un 4 teksti (x~100 vārdu).	Jāsavieto apgalvojums ar tekstu.	6 punkti

1. uzdevums. Lasiet citātus no preses materiāliem un atzīmējiet izceltajiem vārdiem atbilstošu līdzīgas nozīmes vārdu.

Labs kino spēj mani **aizkustināt** vai atvērt kādu brūci, vai likt paskatīties uz sevi vai pasauli no sev netipiska skata punkta, un tādējādi tam ir iespēja ietekmēt manu dzīvi.

- bagātināt
- izklaidēt
- saviļņot

Ar mainīgiem panākumiem esmu nodarbojies ar dažādiem sporta veidiem – basketbolu, vieglatlētiķi, boksu, tāpēc sevi par **zajknābi** sportiskajās aktivitātēs neuzskatu.

- iesācēju
- lietpratēju
- pieredzējušu

Ievērojamu cilvēku biogrāfijās ceļš uz galvu reibinošiem panākumiem nereti šķiet tīri vai rozēm kaisīts. Tomēr tā gluži nav. Ir gadījumi, kad, piemēram, pasaulē populāri mūziķi piedzīvojuši **izgāšanos** kādā koncertā.

- neveiksmi
- pārsteigumu
- vilšanos

Varētu domāt, ka **negantākie** mēdz būt tieši lielie suņi ar brangāko muskuļu masu, piemēram, rotveileri un pitbulterjeri, tomēr pierādīts, ka tieši mazāki suņi šajā ziņā pārspēj lielākos sugasbrāļus.

- izturīgākie
- niknākie
- savaldīgākie

Eirovīzijas starptautiskajā dziesmu konkursā šogad Latviju pārstāvēs **jestrā** grupa "Citi zēni", kuras dalībnieks Dagnis pat savulaik kā vieglatlēts piedalījās Eiropas jaunatnes olimpiādē.

- daudzsološā
- spriganā
- talantīgā

Kad pateicu, ka nokavēju kinoizrādi, kasiere bija ļoti **pretimnākoša**. Viņa atdeva man naudu par biļeti un teica, lai citreiz gan nāku laicīgi.

- atsaucīga
- dusmīga
- neapmierināta

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs aicina ceļotgribētājus būt uzmanīgiem. Nereti tūrisma ceļojumu piedāvā **blēži**, kuriem jau sākotnēji ir skaidrs mērķis – saņemt no cilvēkiem naudu pret solījumu organizēt braucienu un pēc tam pazust. Šādi gadījumi gan pēdējā laikā ir mazinājušies, taču diemžēl ik pa laikam parādās.


- krāpnieki
- tūroperatori
- starpnieki

2. uzdevums. Lasiet tekstu un izvēlieties pareizo atbildi uz jautājumiem!

Barot vai nebarot?

Katru gadu Latvijā paliek ziemot desmitiem tūkstošu ūdensputnu. "To sekmē jūra, daudzās upes un ezeri, kurus ziemā bieži vien neklāj ledus, un piebarošana no cilvēku puses. Tāpēc pēdējā laikā par ierastu lietu kļuvusi ūdensputnu ziemošana pilsētās, kur viņiem nav pietiekami daudz dabīgās barības," stāsta Dabas muzeja ornitologs Dmitrijs Boiko. Ziemā Latvijas Ornitoloģijas biedrībā teju katru dienu atskan zvani ar lūgumu glābt gulbjus un pīles, pilsētnieki interesējas, ar ko drīkst barot ūdensputnus. Ir saprotami cilvēku labie nodomi atbalstīt putnus grūtajā ziemas periodā. Taču pozitīvu rezultātu izdosies panākt tikai tad, ja iedzīvotāji būs nodrošināti ar vajadzīgo informāciju.

- Kāpēc daļa ūdensputnu pārziemo Latvijas teritorijā?


<p>Jo atrodami neaizsalstoši ūdeņi un cilvēki putnus apgādā ar barību. Jo pilsētās pietiekošā daudzumā pieejama dabīgā barība. Jo pilsētās tiem draud mazāk briesmu nekā dabiskā vidē.</p>

Par laimi, visbiežāk zvani par nepieciešamību glābt gulbjus izrādās viltus trauksme. Gulbji labi pacieš aukstumu, tāpēc ilgi var atrasties bez aktīvas kustības. No malas

patiešām var šķist, ka putns iesalis ledū, tomēr realitātē gulbju iesalšanas gadījumi ir visai reti. Iesalst pārsvarā jauni putni, taču viņi pašu spēkiem izlauž ledu un pēc dažām dienām aizlido. Otra ļoti izplatīta satraukto iedzīvotāju zvanu tēma – gulbji ir pazuduši! Vēl vakar diķa neaizsalušajā vietā peldēja vesela ģimene, bet šodien to vairs nav, turklāt, pēc zvanītāju versijas, pavisam noteikti ir vainojami huligāni vai klaiņojoši suņi. Arī šajā gadījumā trauksme, kā likums, izrādās pārsteidzīga. Gan Rīgā, gan arī citviet Latvijā ir ūdeņi, kas neaizsalst pat visnežēlīgākajā salā, piemēram, pilsētas attīrīšanas iekārtās, un pīles un gulbji spēj pārlidot uz citām ūdenskrātuvēm, pat ja tās atrodas vairāku simtu kilometru attālumā. Turklāt ūdensputni nav nemaz tik viegls medījums suņiem. Nevajag aizmirst, ka, tāpat kā jebkurš cits lidojošais putns, tie var vienkārši pacelties un aizlaisties.

- Par ko bieži nepamatoti satraucas iedzīvotāji, zvanot Latvijas Ornitoloģijas biedrībai?

◆
Ka putni uzturas pilsētas attīrīšanas iekārtu ūdenī. Ka putniem ir uzbrukuši klaiņojoši suņi vai huligāni. Ka gulbji un pīles tiek baroti ar nepiemērotu barību.

Lielākā daļa ūdensputnu, kas ziemo dabiskos apstākļos, vispār netiek piebaroti un tik un tā lieliski pārcieš gada aukstākos mēnešus. Dabīgā ēdienkarte – ūdensaugi, aļģes, kukaiņu kāpuri – gulbjiem un pīlēm ir daudz piemērotāka nekā maize. Tāpēc piebarot putnus ir vērts tikai ekstremālos ziemošanas apstākļos, piemēram, krasi pazeminoties gaisa temperatūrai. Šādos gadījumos vislabāk putniem dot auzu pārslu putru ar vārītiem un nevārītiem dārzeņiem. "Ja jāizvēlas, tad labāk putnus barot ar baltmaizi, nevis rupjmaizi. Cepumus un vafeles dot ūdensputniem nedrīkst nekādā gadījumā! Nepārprotami, baltmaize kaitē ūdensputniem, un viņu mūža ilgums tādējādi samazinās, taču ziemas laikā tā ir gandrīz vienīgā iespēja, kā viņiem palīdzēt," norāda Dmitrijs Boiko.

- Kad ir nepieciešams palīdzēt ziemojošiem ūdensputniem?

◆
Ja krasi palielinās sniega segas biezums. Ja putni apmetas apdzīvotu vietu tuvumā. Ja strauji iestājas liels aukstums.

Svarīgi atcerēties, ka esam atbildīgi par tiem, ko pieradinām. Pīles un gulbji, pienākot salam un ūdenstilpēm aizsalstot, aizlido prom uz piemērotākām ziemošanas vietām. Taču, ja esam sākuši ūdensputnus barot, nedrīkst ziemā barošanu pēkšņi pārtraukt. Tas jādara ne tikai nedēļas nogalēs vai labā laikā, bet katru dienu – līdz pat pēdējam sniegam, jo putni ir rēķinājušies ar barības pieejamību un nelido prom pat tad, kad tiem draud iesalšana ledū un bojāeja. Ja regulāru barošanu nodrošināt nav iespējams, ūdensputnus labāk nebarot vispār!

- Kas obligāti jāievēro, barojot gulbjus ziemā?

◆
Putni jābaro katru dienu, līdz vairs nav sniega. Putnus nedrīkst barot diennakts tumšajā laikā. Putnus nedrīkst barot katru dienu, lai tos nepieradinātu.

Dmitrijs Boiko jau daudzus gadus nodarbojas ar gulbju pētniecību. Gadu gaitā ir izveidojies interesentu loks, kam patīk šie skaistie un cēlie putni un to dzīvesveida izziņāšana. Lai entuziastus apvienotu un ieinteresētu arī citus, ir izveidota Latvijas Gulbju izpētes biedrība. Dmitrijs Boiko uzskata, ka īsts gulbju pētnieks vispirms ir putnu draugs, kas rūpējas par tiem, nevis "akli" domā tikai par savu pētījumu. Tomēr ornitologs atgādina,

ka reālas iespējas un arī pienākums glābt dzīvniekus ir Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam. Ornitologi šādos gadījumos lielākoties ir tikai konsultanti.

- Latvijas Gulbju izpētes biedrībai, pēc Boiko domām,...

◆
...ir iespējas un pienākums glābt nelaimē nonākušus putnus. ...jāveic pētījums par putnu reālajām glābšanas iespējām. ...vajag ne tikai pētīt putnus, bet arī rūpēties par tiem.

3. uzdevums. Lasiet tekstu! Izvēlieties trūkstošo fragmentu (A–H)! Viens fragments ir lieks.

Kur un vai vispār kaut kur braukt atvaļinājuma laikā, tas ir atkarīgs []. Ir cilvēki, kas vislabāk jūtas mājās, un tad [], mokoties ar jūras slimību un klimatu maiņas izraisītiem veselības traucējumiem. Citādi ceļošana ir ļoti vēlama, []. Ja arī neizdodas atpūsties fiziski, [] garīgu atpūšanos un garīgo spēku atjaunošanos. Ceļojuma mērķis jāizraugās, rūpīgi pārdomājot, kas mums labāk patīk. Tie, kas dod priekšroku pilsētas kņadai, krodziņu sabiedrībai un diskotēkām, []. Taču, ja atvaļinājuma galvenais mērķis ir sakopt savu nogurušo organismu, tad gan vēlams doties uz vietām, kur [], kura trūkums ikdienā ietekmē mūsu veselību. Svaigs gaiss ir tas, kā pietrūkst gandrīz visiem urbanizētajā pasaules daļā strādājošajiem, [], kas veselīgi ēd, regulāri izguļas, trenējas utt.

- A aizbraukt pēc iespējas kaut kur tālāk
- B arī tai saprātīgākajai sabiedrības daļai
- C ceļojuma radītās pārmaiņas vismaz garantē
- D iespējams saelpoties daudz svaiga gaisa
- F it sevišķi, ja atvaļinājums nav īpaši garš
- G nejutīsies atpūtušies, ogojot klusā meža nostūrī
- H arī nevajag par varītēm ceļot kaut kur tālu
- I no paša interesēm un finansiālajām iespējām

4. uzdevums. Lasiet tekstus (A–D) un izvēlieties dotajiem izteikumiem atbilstošo!

Kā un kāpēc darba vidē iekļaut vecāka gadagājuma kolēģus?

A Ikvienas organizācijas darbinieku iekļaušanas politikā vajadzētu atbrīvoties no aizspriedumainiem pieņēmumiem par vecāka gadagājuma darbabiedriem. Tie uzņēmumi, kuri ir gatavi integrēt darba vidē dažādu paaudžu kolēģus, būs konkurētspējīgāki. Pirmkārt, paplašinās darbinieku izvēle, jo ir lielāks potenciālo kandidātu loks. Otrkārt, lai pakalpojumu sniedzēji varētu precīzi mērķēt savu pakalpojumu noteiktai auditorijai, šādi cilvēki var pievērst uzmanību aktuālajiem aspektiem. Treškārt, tieši gados vecākajiem kolēģiem piemīt augstāka atbildības izjūta.

B Viens no instrumentiem, ko var izmantot, lai iekļautu kolektīvā vecāka gadagājuma cilvēkus, ir pašapziņas un drošības izjūtas palielināšana jau darba intervijas laikā. Proti, reizēm cilvēks pārrunās sevi prezentē kā "nekompetentu un laikā iestigušu" senioru, kaut gan viņa CV liecina par pretējo. Viņu pašapziņas līmenis, iespējams, ir krities neveiksmīgu interviju dēļ citos uzņēmumos, kur saņemti atteikumi vai atbilde nav sagaidīta vispār. Tāpēc, lai arī cik neparasti tas šķiet, pirmais, kas jāsaka šādam potenciālajam darbiniekam, ir, ka vecums nav noteicošais faktors, vai viņš spēj kvalitatīvi paveikt uzticētos pienākumus.

- Bieži vien senioros pietrūkst pārliecības par savām spējām tikt galā ar izaicinājumiem jaunā darbavietā. ◆
- Gados vecāku cilvēku nodarbināšana sniedz darba devējam virkni ieguvumu. ◆
- Seniorus jaunā darba vietā nepieciešams iedrošināt, jo bieži viņiem ir zems pašvērtējums. ◆

C Viena no vispārpieņemtām praksēm, kā veicināt senioru konkurētspēju darba tirgū, ir mūžizglītība. Mīts, ka novecojot cilvēks arvien mazāk ir spējīgs apgūt jaunas zināšanas un prasmes, ir pilnībā apgāzts, un jau sen tiek daudz runāts par mācīšanos visas dzīves garumā. Vēl ir novērots, ka starp jaunākiem censoņiem vecāko paaudžu pārstāvji kļūst ievērojami elastīgāki un atvērtaķi nebijušām vēsmām. Tāpēc pārsteidzoši, bet vecumposmos ļoti atšķirīgu paaudžu saskarsme vienā darbavietā ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā integrēt vecāka gadagājuma cilvēkus kolektīvā.

D Pieredze ir atslēgvārds, ko var attiecināt uz 50+ vecuma grupas darbiniekiem. Tas ir viņu lielākais kapitāls, kas uzkrāts darba gadu laikā, un tā ir vērtība, ko potenciālie darba ņēmēji var likt lietā kā plusu un resursu jaunas darbavietas atrašanā. Bez tam eksperti min, ka savas profesionālās iemaņas vai dzīves laikā gūto pieredzi seniori var izmantot, uzsākot kādu uzņēmējdarbību, kura neprasa lielus ieguldījumus, piemēram, privātstundu pasniegšanu, bērnu pieskatīšanu vai mājražošanas produktu pārdošanu.

- Seniori vissekmīgāk iekļaujas darba kolektīvā, kurā vērojama darbinieku vecuma dažādība. ◆
- Senioru priekšrocība ir prasmes, kas iegūtas gadu gaitā. ◆
- Vecums nav šķērslis jaunu zināšanu apgūšanai. ◆



Rakstītprasmes uzdevumu paraugi

Uzdevums	Kas dots?	Kas jā dara?	Maksimālais punktu skaits
1. uzdevums	Saistīts publicistikas teksts ar izlaistiem 5 vārdiem.	Dotie vārdi jāpārveido citu vārdšķiru vārdos un jāieraksta pareizajā gramatiskajā formā tukšajā vietā.	5 punkti
2. uzdevums	Sludinājums vai divas dažādu projektu anotācijas.	Jāuzraksta argumentēta pieteikuma vēstule atbilstoši iedevumam, aprakstot mērķi, uzdevumus, darbības programmu u. tml. vai argumentēts pamatojums par vienu no anotācijā minētajiem projektiem u. tml. Apjoms – 150 vārdu.	10 punkti
3. uzdevums	Viens viedoklis par kādu tematu.	Jāturpina diskusija par iedevumā doto tēmu. Jāuzraksta argumentēts brīvā stila rakstu darbs Apjoms – 250 vārdu.	10 punkti

1. uzdevums

Pārveidojiet doto vārdu citas vārdšķiras vārdā un atbilstošajā formā rakstiet to vīrs svītras!

Latvieši rada spēles

0. Bagātu valodu, kritisko domāšanu un spēju koncentrēties var uztrenēt ne tikai augstskolas solā, bet arī spēlējoties.	kritika
1. Viena no jaunākajām Latvijā tapušajām galda spēlēm ir "Alfa Bēta Ducis", kas sākumā bija _____ kā citas valodas spēles paplašinājums.	iecere
2. Kad spēles 12 kauliņi grabēdami izbirst laukumā, tos nedrīkst kustināt, kas izrādās visgrūtākais _____ spēlētājiem.	pārbaudīt
3. Spēlētāju uzdevums ir iegūt pēc iespējas vairāk punktu, _____ īsākus vai garākus vārdus atkarībā no savām prasmēm.	meklēšana
4. Labā spēlē vienlīdz svarīgi ir atstāt vietu gan veiksmei, gan meistarībai – šajā spēlē var _____ gan valodas lietpratēji, gan sākumskolēni.	izpaušme
5. Spēle "Alfa Bēta Ducis" palīdz trenēt arī lasītprasmi, jo spēles laikā iemācāties _____ vārdus.	sarežģījums

/Pēc preses materiāliem./

Lasiet sludinājumu!

Pilsētas dome izsludina projektu atbalsta konkursu

latviešu valodas apgūvē ārvalstu studentiem

Pieteikuma vēstulē

- ❖ uzrakstiet galvenos projekta mērķus un uzdevumus;
- ❖ aprakstiet darbības programmu;
- ❖ izvērtējiet sasniegto rezultātu.

Pieteikuma vēstules ar izvērstu pamatojumu iesniegt sekretariātā katru darba dienu līdz š. g. 1. oktobrim.

Iedomājieties, ka vēlaties pieteikties konkursam. Rakstiet argumentētu pieteikuma vēstuli, aprakstot visas sludinājumā minētās prasības!

Rakstu darba apjoms – **minimums 150 vārdus.**



Runātprasmes uzdevumu paraugi

Uzdevums	Kas dots?	Kas jā dara?	Maksimālais punktu skaits
1. uzdevums	Intervētājs uzdod 5–6 jautājumus. Pēc tam pretendents atbild uz pieciem jautājumiem par kādu konkrētu tēmu.	Jāatbild uz jautājumiem.	9 punkti
2. uzdevums	Divas diagrammas un viens apgalvojums.	Jāraksturo un jāsaista diagrammās dotie dati, jāpastāsta, par kādām tendencēm sabiedrībā tie liecina, jāizsaka personiskais viedoklis. Jāapstiprina vai jā noliedz apgalvojums un jā pamato savs viedoklis.	16 punkti

1. uzdevums

Informācijas sniegšana, viedokļa pamatošana, salīdzināšana, argumentācija.

Sarunas sākuma jautājumi (vismaz 5–6 jautājumi), kas saistīti ar pretendenta izglītību, profesionālo darbību vai brīvā laika pavadīšanu. Eksaminētājs var uzdot arī citus jautājumus.

Kāds ir jūsu vārds un uzvārds?

Kāda ir jūsu profesija/nodarbošanās?

Kuri faktori noteica jūsu profesijas/nodarbošanās/ izglītības izvēli?

Kā jūs vērtējat iegūto zināšanu noderīgumu tagadējā darbavietā?

Kādām rakstura iezīmēm cilvēkā jābūt, lai labi veiktu šo darbu?

Kuras zināšanas un prasmes ir svarīgākās jūsu darbā?

Kura profesija/nodarbošanās, izņemot jūsējo, jums vēl šķiet interesanta? Kāpēc?

Kāds ir jūsu vaļasprieks?

Kas noteica šāda vaļasprieka izvēli?

Vai un kāpēc cilvēkam ir nepieciešams vaļasprieks?

Vai un kā cilvēka vaļasprieka izvēle ir saistīta ar viņa raksturu?

Vai un kā, jūsuprāt, atšķiras brīvā laika pavadīšanas formas dažādu paudžu cilvēkiem?

Vai un kā valsts labklājības līmenis ietekmē to, kā cilvēki pavada brīvo laiku?

Formulējiet SAVU VIEDOKLI, atbildot uz šādiem jautājumiem!

Bibliotēkas

1. Vai jūs izmantojat bibliotēku pakalpojumus?
Pamatojiet savu izvēli!
2. Vai un kā, jūsuprāt, bibliotēkas varētu veicināt bērnu lasītprasmi? Pamatojiet savu viedokli!
3. Salīdziniet, kā pēdējo 20 gadu laikā ir mainījusies bibliotēku loma sabiedrībā!
4. Kāda, jūsuprāt, būs bibliotēku nozīme nākotnē? Pamatojiet savu atbildi!
5. Kāda nozīme, jūsuprāt, ir bibliotēkas dizainam un iekārtojumam? Argumentējiet savu viedokli!

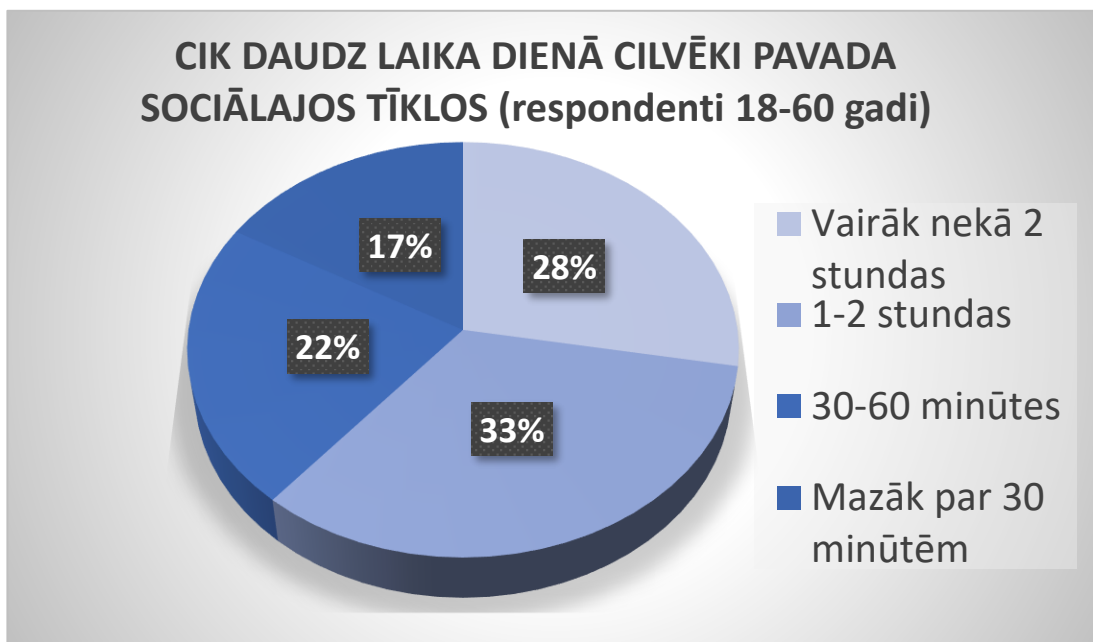
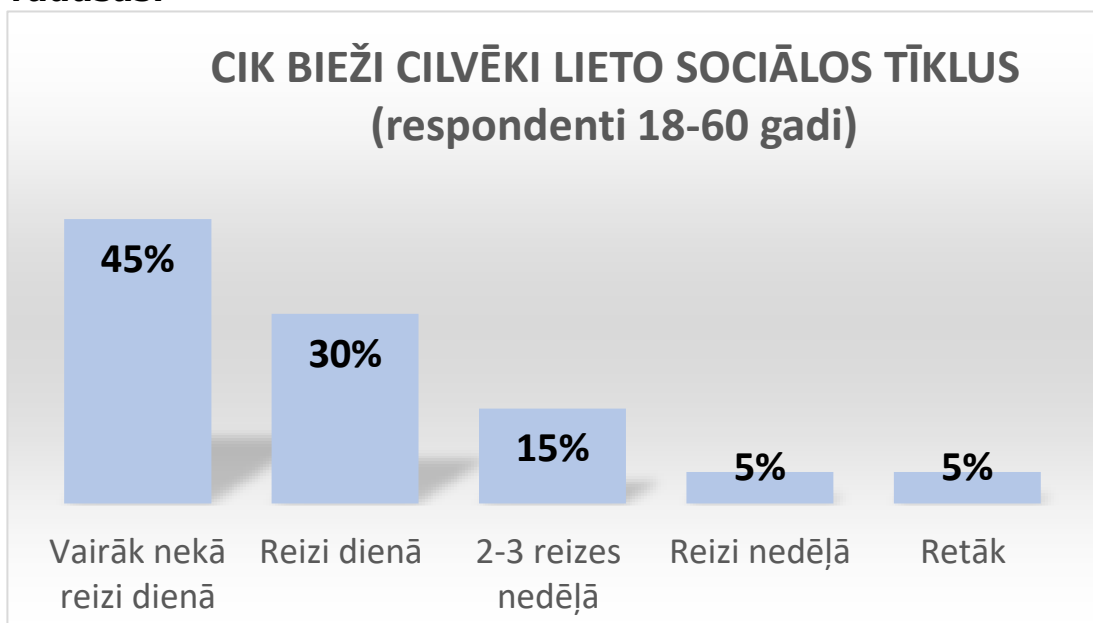


**Sagatavošanās
2 minūtes**

2. uzdevums

Uzmanīgi aplūkojiet diagrammas!

- ▶ raksturojiet diagrammās dotos datus;
- ▶ izsakiet viedokli, kā abu diagrammu datus varētu sasaistīt;
- ▶ pastāstiet, par kādām tendencēm sabiedrībā tie rosina domāt;
- ▶ izsakiet savu viedokli par to, kāpēc šādas tendences varētu būt radušās.



- ▶ **Apstipriniet vai noliedziet apgalvojumu! Savu viedokli argumentējiet.**

Sociālie tīkli mūsdienās aizņem visu cilvēka brīvo laiku.

Sagatavošanās laiks 2–3 minūtes

ATBILDES



Klausīšanās prasme

1. uzdevums

1. Nav informācijas.
2. Nepatiess.
3. Patiess.
4. Patiess.
5. Nepatiess.
6. Nav informācijas.
7. Nepatiess.
8. Patiess.

2. uzdevums

1.	Muzikālas gaismas instalācijas par ūdens izcelsmi.	<i>Rīgas centrā</i>
2.	Teātra izrādes, kas ievada kādu festivālu.	<i>Vecrīgā</i>
3.	Mūzika, kas apvieno pilsētas skaņas un putnu balsis.	<i>Pie VEF kultūras pils</i>
4.	Dzeja un jaunības mūzika.	<i>Rīgas centrā</i>
5.	Dzejas lasījumi no balkona.	<i>Vecrīgā</i>
6.	Mēness tematikai veltītu mākslas darbu izstāde.	<i>Rīgas centrā</i>
7.	Slavena itāļu komponista darba iestudējums.	<i>Vecrīgā</i>
8.	Brīnumaina atgriešanās bērna pasaulē.	<i>Pļavniekos</i>
9.	Laikmetīgās dzejas un elektroniskās mūzikas koncerts.	<i>Vecmīlgrāvī</i>

3. uzdevums

1. Kinomākslas dzimšanu 19. gs. beigās sekmēja gan jaunu fototehnoloģiju rašanās, gan eksperimenti, kuros nekustīgiem attēliem centās piešķirt kustības ilūziju.
2. Izgudrotāji Eiropā un ASV sāka piedāvāt jaunu izklaides veidu, kas uzreiz neguva cerēto atzinību.
3. Kinematogāfa ienākšana Latvijā attiecināma uz 19. gs. 90. gadiem.
4. Senā avīzē rakstītais liecina, ka Latvijā pirmā kino demonstrācija notikusi Rīgas cirkā.
5. Pirmajās kinofilmās atainoja vienkāršas dzīves norises, piemēram, notikumus stacijā vai rūpnīcā.
6. Jaunā izklaide Rīgā guva lielus panākumus, un 20. gs. sākumā uzbūvēja ēku, kurā varēja pulcēties vairāk nekā tūkstoš kinomīļi.
7. Kinomīļus joprojām turpina pulcēt sevišķi greznais un Latvijas senākais kinoteātris.
8. Mēmā kino seansa laikā tika spēlēta dzīvā mūzika.



Lasītprasme

1. uzdevums. Lasiet citātus no preses materiāliem un atzīmējiet izceltajiem vārdiem atbilstošu līdzīgas nozīmes vārdu.

Labs kino spēj mani **aizkustināt** vai atvērt kādu brūci, vai likt paskatīties uz sevi vai pasauli no sev netipiska skata punkta, un tādējādi tam ir iespēja ietekmēt manu dzīvi.

- bagātināt
- izklaidēt
- saviļņot

Ar mainīgiem panākumiem esmu nodarbojies ar dažādiem sporta veidiem – basketbolu, vieglatlētiku, boksu, tāpēc sevi par **zaļknābi** sportiskajās aktivitātēs neuzskatu.

- iesācēju
- lietpratēju
- pieredzējušu

Ievērojamu cilvēku biogrāfijās ceļš uz galvu reibinošiem panākumiem nereti šķiet tīri vai rozēm kaisīts. Tomēr tā gluži nav. Ir gadījumi, kad, piemēram, pasaulē populāri mūziķi piedzīvojuši **izgāšanos** kādā koncertā.

- neveiksmi
- pārsteigumu
- vilšanos

Varētu domāt, ka **negantākie** mēdz būt tieši lielie suņi ar brangāko muskuļu masu, piemēram, rotveileri un pitbulterjeri, tomēr pierādīts, ka tieši mazāki suņi šajā ziņā pārspēj lielākos sugasbrāļus.

- izturīgākie
- niknākie
- savaldīgākie

Eirovīzijas starptautiskajā dziesmu konkursā šogad Latviju pārstāvēs **jestrā** grupa "Citi zēni", kuras dalībnieks Dagnis pat savulaik kā vieglatlēts piedalījās Eiropas jaunatnes olimpiādē.

- daudzsološā
- spriganā
- talantīgā

Kad pateicu, ka nokavēju kinoizrādi, kasiere bija ļoti **pretimnākoša**. Viņa atdeva man naudu par biļeti un teica, lai citreiz gan nāku laicīgi.

- atsaucīga
- dusmīga
- neapmierināta

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs aicina ceļotgribētājus būt uzmanīgiem. Nereti tūrisma ceļojumu piedāvā **blēži**, kuriem jau sākotnēji ir skaidrs mērķis – saņemt no cilvēkiem naudu pret solījumu organizēt braucienu un pēc tam pazust. Šādi gadījumi gan pēdējā laikā ir mazinājušies, taču diemžēl ik pa laikam parādās.

- krāpnieki
- tūroperatori
- starpnieki

2. uzdevums. Lasiet tekstu un izvēlieties pareizo atbildi uz jautājumiem!

Barot vai nebarot?

Katru gadu Latvijā paliek ziemot desmitiem tūkstošu ūdensputnu. "To sekmē jūra, daudzās upes un ezeri, kurus ziemā bieži vien neklāj ledus, un piebarošana no cilvēku puses. Tāpēc pēdējā laikā par ierastu lietu kļuvusi ūdensputnu ziemošana pilsētās, kur viņiem nav pietiekami daudz dabīgās barības," stāsta Dabas muzeja ornitologs Dmitrijs Boiko. Ziemā Latvijas Ornitoloģijas biedrībā teju katru dienu atskan zvani ar lūgumu glābt gulbjus un pīles, pilsētnieki interesējas, ar ko drīkst barot ūdensputnus. Ir saprotami cilvēku labie nodomi atbalstīt putnus grūtajā ziemas periodā. Taču pozitīvu rezultātu izdosies panākt tikai tad, ja iedzīvotāji būs nodrošināti ar vajadzīgo informāciju.

- Kāpēc daļa ūdensputnu pārziemo Latvijas teritorijā?

Jo atrodami neaizsalstoši ūdeņi un cilvēki putnus apgādā ar barību.

Par laimi, visbiežāk zvani par nepieciešamību glābt gulbjus izrādās viltus trauksme. Gulbji labi pacieš aukstumu, tāpēc ilgi var atrasties bez aktīvas kustības. No malas patiešām var šķist, ka putns iesalis ledū, tomēr realitātē gulbju iesalšanas gadījumi ir visai reti. Iesalst pārsvarā jauni putni, taču viņi pašu spēkiem izlauž ledu un pēc dažām dienām aizlido. Otra ļoti izplatīta satraukto iedzīvotāju zvanu tēma – gulbji ir pazuduši! Vēl vakar dīķa neaizsalušajā vietā peldēja vesela ģimene, bet šodien to vairs nav, turklāt, pēc zvanītāju versijas, pavisam noteikti ir vainojami huligāni vai klaiņojoši suņi. Arī šajā gadījumā trauksme, kā likums, izrādās pārsteidzīga. Gan Rīgā, gan arī citviet Latvijā ir ūdeņi, kas neaizsalst pat visnežēlīgākajā salā, piemēram, pilsētas attīrīšanas iekārtās, un pīles un gulbji spēj pārlidot uz citām ūdenskrātuvēm, pat ja tās atrodas vairāku simtu kilometru attālumā. Turklāt ūdensputni nav nemaz tik viegls medījums suņiem. Nevajag aizmirst, ka, tāpat kā jebkurš cits lidojošais putns, tie var vienkārši pacelties un aizlaisties.

- Par ko bieži nepamatoti satraucas iedzīvotāji, zvanot Latvijas Ornitoloģijas biedrībai?

Ka putniem ir uzbrukuši klaiņojoši suņi vai huligāni.

Lielākā daļa ūdensputnu, kas ziemo dabiskos apstākļos, vispār netiek piebaroti un tik un tā lieliski pārcieš gada aukstākos mēnešus. Dabīgā ēdienkarte – ūdensaugi, aļģes, kukaiņu kāpuri – gulbjiem un pīlēm ir daudz piemērotāka nekā maize. Tāpēc piebarot putnus ir vērts tikai ekstremālos ziemošanas apstākļos, piemēram, krasi pazeminoties gaisa temperatūrai. Šādos gadījumos vislabāk putniem dot auzu pārslu putru ar vārītiem un nevārītiem dārzeņiem. “Ja jāizvēlas, tad labāk putnus barot ar baltmaizi, nevis rupjmaizi. Cepumus un vafeles dot ūdensputniem nedrīkst nekādā gadījumā! Nepārprotami, baltmaize kaitē ūdensputniem, un viņu mūža ilgums tādējādi samazinās, taču ziemas laikā tā ir gandrīz vienīgā iespēja, kā viņiem palīdzēt,” norāda Dmitrijs Boiko.

- Kad ir nepieciešams palīdzēt ziemojošiem ūdensputniem?

Ja strauji iestājas liels aukstums.

Svarīgi atcerēties, ka esam atbildīgi par tiem, ko pieradinām. Pīles un gulbji, pienākot salam un ūdenstilpēm aizsalstot, aizlido prom uz piemērotākām ziemošanas vietām. Taču, ja esam sākuši ūdensputnus barot, nedrīkst ziemā barošanu pēkšņi pārtraukt. Tas jādara ne tikai nedēļas nogalēs vai labā laikā, bet katru dienu – līdz pat pēdējam sniegam, jo putni ir rēķinājušies ar barības pieejamību un nelido prom pat tad, kad tiem draud iesalšana ledū un bojāeja. Ja regulāru barošanu nodrošināt nav iespējams, ūdensputnus labāk nebarot vispār!

- Kas obligāti jāievēro, barojot gulbjus ziemā?

Putni jābaro katru dienu, līdz vairs nav sniega.

Dmitrijs Boiko jau daudzus gadus nodarbojas ar gulbju pētniecību. Gadu gaitā ir izveidojies interesentu loks, kam patīk šie skaistie un cēlie putni un to dzīvesveida izziņāšana. Lai entuziastus apvienotu un ieinteresētu arī citus, ir izveidota Latvijas Gulbju izpētes biedrība. Dmitrijs Boiko uzskata, ka īsts gulbju pētnieks vispirms ir putnu draugs, kas rūpējas par tiem, nevis “aklī” domā tikai par savu pētījumu. Tomēr ornitologs atgādina, ka reālas iespējas un arī pienākums glābt dzīvniekus ir Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam. Ornitologi šādos gadījumos lielākoties ir tikai konsultanti.

- Latvijas Gulbju izpētes biedrībai, pēc Boiko domām,...

...vajag ne tikai pētīt putnus, bet arī rūpēties par tiem.

3. uzdevums. Lasiet tekstu! Izvēlieties trūkstošo fragmentu (A–H)! Viens fragments ir lieks.

Kur un vai vispār kaut kur braukt atvaļinājuma laikā, tas ir atkarīgs **I**. Ir cilvēki, kas vislabāk jūtas mājās, un tad **H**, mokoties ar jūras slimību un klimatu maiņas izraisītiem veselības traucējumiem. Citādi ceļošana ir ļoti vēlama, **F**. Ja arī neizdodas atpūsties fiziski, **C** garīgu atpūšanos un garīgo spēku atjaunošanos. Ceļojuma mērķis jāizraugās, rūpīgi pārdomājot, kas mums labāk patīk. Tie, kas dod priekšroku pilsētas kņadai, krodziņu sabiedrībai un diskotēkām, **G**. Taču, ja atvaļinājuma galvenais mērķis ir sakopt savu nogurušo organismu, tad gan vēlams doties uz vietām, kur **D**, kura trūkums ikdienā ietekmē mūsu veselību. Svaigs gaiss ir tas, kā pietrūkst gandrīz visiem urbanizētajā pasaules daļā strādājošajiem, **B**, kas veselīgi ēd, regulāri izguļas, trenējas utt.

- A aizbraukt pēc iespējas kaut kur tālāk
- B arī tai saprātīgākajai sabiedrības daļai
- C ceļojuma radītās pārmaiņas vismaz garantē
- D iespējams saelpoties daudz svaiga gaisa
- F it sevišķi, ja atvaļinājums nav īpaši garš
- G nejutīsies atpūtušies, ogojot klusā meža nostūrī
- H arī nevajag par varītēm ceļot kaut kur tālu
- I no paša interesēm un finansiālajām iespējām

4. uzdevums. Lasiet tekstus (A–D) un izvēlieties dotajiem izteikumiem atbilstošo!

Kā un kāpēc darba vidē iekļaut vecāka gadagājuma kolēģus?

A Ikvienas organizācijas darbinieku iekļaušanas politikā vajadzētu atbrīvoties no aizspriedumainiem pieņēmumiem par vecāka gadagājuma darbabiedriem. Tie uzņēmumi, kuri ir gatavi integrēt darba vidē dažādu paaudžu kolēģus, būs konkurētspējīgāki. Pirmkārt, paplašinās darbinieku izvēle, jo ir lielāks potenciālo kandidātu loks. Otrkārt, lai pakalpojumu sniedzēji varētu precīzi mērķēt savu pakalpojumu noteiktai auditorijai, šādi cilvēki var pievērst uzmanību aktuālajiem aspektiem. Treškārt, tieši gados vecākajiem kolēģiem piemīt augstāka atbildības izjūta.

B Viens no instrumentiem, ko var izmantot, lai iekļautu kolektīvā vecāka gadagājuma cilvēkus, ir pašapziņas un drošības izjūtas palielināšana jau darba intervijas laikā. Proti, reizēm cilvēks pārrunās sevi prezentē kā "nekompetentu un laikā iestigušu" senioru, kaut gan viņa CV liecina par pretējo. Viņu pašapziņas līmenis, iespējams, ir krities neveiksmīgu interviju dēļ citos uzņēmumos, kur saņemti atteikumi vai atbilde nav sagaidīta vispār. Tāpēc, lai arī cik neparasti tas šķiet, pirmais, kas jāsaka šādam potenciālajam darbiniekam, ir, ka vecums nav noteicošais faktors, vai viņš spēj kvalitatīvi paveikt uzticētos pienākumus.

- Bieži vien senioros pietrūkst pārliecības par savām spējām tikt galā ar izaicinājumiem jaunā darbavietā. **B**
- Gados vecāku cilvēku nodarbināšana sniedz darba devējam virkni ieguvumu. **A**
- Seniorus jaunā darba vietā nepieciešams iedrošināt, jo bieži viņiem ir zems pašvērtējums. **B**

C Viena no vispārpieņemtām praksēm, kā veicināt senioru konkurētspēju darba tirgū, ir mūžizglītība. Mīts, ka novecojot cilvēks arvien mazāk ir spējīgs apgūt jaunas zināšanas un prasmes, ir pilnībā apgāzts, un jau sen tiek daudz runāts par mācīšanos visas dzīves garumā. Vēl ir novērots, ka starp jaunākiem censoņiem vecāko paaudžu pārstāvji kļūst ievērojami elastīgāki

un atvērtāki nebijušām vēsmām. Tāpēc pārsteidzoši, bet vecumposmos ļoti atšķirīgu paaudžu saskarsme vienā darbavietā ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā integrēt vecāka gadagājuma cilvēkus kolektīvā.

D Pieredze ir atslēgvārds, ko var attiecināt uz 50+ vecuma grupas darbiniekiem. Tas ir viņu lielākais kapitāls, kas uzkrāts darba gadu laikā, un tā ir vērtība, ko potenciālie darba ņēmēji var likt lietā kā plusu un resursu jaunas darbavietas atrašanā. Bez tam eksperti min, ka savas profesionālās iemaņas vai dzīves laikā gūto pieredzi seniori var izmantot, uzsākot kādu uzņēmējdarbību, kura neprasa lielus ieguldījumus, piemēram, privātstundu pasniegšanu, bērnu pieskatīšanu vai mājražošanas produktu pārdošanu.

- Seniori vissekmīgāk iekļaujas darba kolektīvā, kurā vērojama darbinieku vecuma dažādība. **C**
- Senioru priekšrocība ir prasmes, kas iegūtas gadu gaitā. **D**
- Vecums nav šķērslis jaunu zināšanu apgūšanai. **C**



Rakstītprasme

1. uzdevums

1. – iecerēta
2. – pārbaudījums
3. – meklējot
4. – izpausties
5. – sarežģītus

2. uzdevums

Augstu vērtējumu var saņemt, ja rakstu darbs atbilst šādām prasībām.

- Skaidri un izvērsti formulēts un pamatots viedoklis.
- Doma izklāstīta loģiski un strukturēti.
- Lietoti dažādu konstrukciju teikumi, atbilstoši saistījuma līdzekļi.
- Izmantotā leksika ir daudzveidīga. Vārdu krājums ļauj brīvi formulēt domu.
- Uzrakstīts gandrīz bez gramatiskām un stila kļūdām.
- Rakstu darbā ievērots prasītais apjoms.

3. uzdevums

Augstu vērtējumu var saņemt, ja rakstu darbs atbilst šādām prasībām.

- Uzrakstītais teksts liecina, ka dotais temats / problēma ir izprasta.
- Doma izklāstīta loģiski un strukturēti, izmantojot dažādu konstrukciju teikumus.
- Izmantotā leksika ir daudzveidīga.
- Tā ļauj precīzi un brīvi formulēt domu.
- Uzrakstītajā tikpat kā nav gramatisko un stila kļūdu.
- Rakstu darbā ievērots prasītais apjoms.

Vērtējot rakstītprasmes uzdevumus, ņem vērā atbilstošajam valodas prasmes līmenim izvirzītās prasības. – skat. A. Šalme, I. Auziņa. „Latviešu valodas prasmes līmeņi: augstākais līmenis C1, C2. Vadlīnijas.”, LVA, 2016.



Runātprasme

Runātprasmes uzdevumu teicamas izpildes kritēriji

- Izprot un spēj atbildēt uz jebkuras sarežģītības jautājumiem par dažādiem tematiem.
- Spēj pārliecinoši un precīzi formulēt viedokli, argumentēt to, salīdzināt dažādas parādības un procesus.
- Spēj veidot pārdomātu, loģisku stāstījumu.
- Skaidri un pārliecinoši analizē diagrammās redzamo, tās sasaistot. Izvērsti raksturo tendences un izsaka savu viedokli. Nepārprotami un skaidri argumentē savu viedokli par apgalvojumu.
- Plašais vārdu krājums ļauj izteikties raiti, brīvi un precīzi. Atsevišķos gadījumos, runājot par sarežģītiem un abstraktiem tematiem, nepieciešamas pauzes domas formulēšanai.
- Runā gramatiski un stilistiski pareizi, iespējamās dažas nejaušības kļūdas.

Vērtējot rakstītprasmes un runātprasmes uzdevumus, ņem vērā atbilstošajam valodas prasmes līmenim izvirzītās prasības. – skat. A. Šalme, I. Auziņa. „Latviešu valodas prasmes līmeņi: augstākais līmenis C1, C2. Vadlīnijas.”, LVA, 2016.

KLAUSĪŠANĀS PRASMES AUDIOIERAKSTA TEKSTI

1. uzdevuma ieraksta teksts

Izlasiet teikumus! Klausieties sarunu un atzīmējiet, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess, vai dotās informācijas tekstā nav! Ieraksts skanēs divas reizes.

Sarunas vadītājs – Bez elektroenerģijas un siltuma enerģijas nav iedomājama mūsu ikdiena. Trīs ceturtdaļas pasaules elektroenerģijas saražo termoelektrostacijās, kurās izmanto fosilo kurināmo. To iegūst no zemes dzīlēm. Tiek uzskatīts, ka šobrīd fosilo resursu pietiks vēl aptuveni 50 gadiem. Tas ir daudz vai maz?

Sieviete – Protams, ka maz! Kas tad ir fosilais kurināmais? Tās ir ogles, nafta, dabas gāze, kūdra – viss, ko iegūstam no zemes dzīlēm. Kā vides speciālisti mani satrauc fakts, ka fosilo resursu diezin vai pietiks pat 50 gadiem.

2. vīrietis – Bet lielās naftas kompānijas saka ko citu. Tās spītīgi noliedz zinātnieku argumentus par fosilā kurināmā strauju samazināšanos. Tās uzskata – pētnieki krietni pārspīlē. Piemēram, ogles. Tas ir fosilais kurināmais, kuram ir vislielākās rezerves pasaulē. Biznesa ļaudis lēš, ka brūnogļu krājumu pietiks vēl aptuveni 130 gadiem, bet akmeņogļu – 200 gadiem.

Sieviete – Patiesībā šos uzņēmējus interesē tikai viens – lai netiktu apdraudēta viņu peļņa. Šādus cilvēkus mēs saucam par vienas dienas saimniekiem. Fosilie dabas resursi atjaunojas ļoti ilgā periodā. Piemēram, nafta ir vairāku miljonu gadu laikā pārveidojušies augu un citu organismu trūdi.

2. vīrietis – Pašlaik Eiropas Savienībā vairāk nekā 50% elektroenerģijas iegūst no oglēm un dabasgāzes. Turklāt ir paredzams, ka enerģijas patēriņš tikai pieaugs.

Sieviete – Ogles un dabasgāze – arī tās ir izveidojušās no sen eksistējušu augu vai dzīvnieku atliekām. Tās neatjaunojas, un krājumi neglābjami sarūk. Tas taču mums beidzot ir jāsaprot!

2. vīrietis – Būsim godīgi! Mums jāsaprot arī tas, ka bez enerģijas neiztikt.

Sieviete – Protams, tāpēc ir jādomā par alternatīviem enerģijas avotiem. Ir jāmeklē avoti, kuri nerada kaitējumu videi vai arī rada to nelielā apmērā. Tiem ir jābūt ekoloģiski tīrākiem, mazāk bīstamiem apkārtējai videi nekā fosilais kurināmais. Piemēram, hidroelektrostacijas.

2. vīrietis – Tas ir mīts. Šodien jau daudzi ir sapratuši, ka šis zaļais enerģijas veids nav nemaz tik zaļš. Tas varbūt ir lielākais alternatīvās enerģijas ieguves veids, bet nes vairāk posta nekā labuma.

Sieviete – Kāpēc? Hidrostacijas taču nepiesārņo vidi! Tās ir atjaunojamās – uzceļ uz upes dambi un izveido ūdenskrātuvi. Kur tad kaitējums?

2. vīrietis – Veidojot ūdenskrātuves, tiek appludinātas lielas teritorijas, un daudzi ir spiesti pamest savas mājas. Tas – viens mīnuss. Otrs – ūdens plūsma tiek nobremzēta un tajā sāk rasties dažādas baktērijas, kas bojā ūdens kvalitāti tieši pirms hidroelektrostacijas. Bet aiz dambja jau nonāk siltāks ūdens, un tur mainās upes mikroflora, kas ietekmē zivju – īpaši lašu – daudzumu.

Sieviete – Tad jau jāpaliek pie oglēm.

2. vīrietis – Domāju, ka tā arī būs. Kaut arī ir izstrādātas stratēģijas, kā izmantot alternatīvos enerģijas avotus, turpmākajās desmitgadēs ogles joprojām būs nozīmīgs veids, kā segt lielāko daļu elektroenerģijas pieprasījuma.

2. uzdevuma ieraksta teksts

Izlasiet teikumus! Klausieties un izvēlieties katram apgalvojumam atbilstošo pasākuma nosaukumu! Ieraksts skanēs divas reizes.

Mūsdienu kultūras foruma "Baltā nakts" ideja ir padarīt laikmetīgo mākslu pieejamāku iedzīvotājiem. "Baltā nakts" tradicionāli notiek septembrī gan Rīgas centrā, gan dažādās galvaspilsētas apkaimēs – Pārdaugavā, Vecmīlgrāvī, Pļavniekos – ne vien kultūrai un mākslai ierastās vietās, bet arī neierastā vidē, veicinot kultūras jēdziena uztveres robežu paplašināšanu. Visos "Baltās nakts" pasākumos ieeja ir bez maksas. Pasākumu daudzveidība ir liela, piedāvājam ieskatīties nelielā pasākumu daļā:

Rīgas centrā var izvēlēties vismaz trīs pasākumus, piemēram, Tallinas ielas kvartālā apmeklētājus iepazīstinās ar veidiem, kā aplūkot laikmetīgo mākslu, kā arī mēģinās provocēt pārdomas par sabiedrībā aktuāliem jautājumiem, īpašu uzmanību pievēršot jauniešu auditorijai. Šeit apmeklētāji varēs vērot, kā mākslinieks Dainis Rudens kopā ar komandu veido sienas gleznojumu, aplūkot mākslinieces Anitas Karpinskas izstādi un instalācijas ar nosaukumu "Mēness ir dievs", kā arī klausīties mūziku un vērot dejas izrādi.

Dzejas diskotēka Viesturdārzā Rīgas centrā ir jau kļuvusi par Baltās nakts tradīciju. Diskotēkā piedalīsies 12 dažādu paaudžu dzejnieki, kuri lasīs dzeju par jaunību un spēlēs jaunības mūziku, veidojot savdabīgu paaudžu tiltu.

Savukārt tos interesentus, kuri vēlas skatāmu baudījumu, Rīgas centrā aicina vērot optisku gaismas projekciju uz vēdekļveida ūdens ekrāna pilsētas kanālā pie Rīgas brīvostas pārvaldes. Šī gaismas projekcija vēstīs par ūdens izcelsmi, atmiņu un pirmatnējo spēku, kas stāv pretī apkārt esošajai civilizācijai. Šīs ūdens projekcijas nosaukums ir "Biopoētika", to veidojuši Igaunijas multimediju mākslinieki. Poētiskos un vizuāli krāšņos videoinstalācijas tēlus papildinās igauņu komponista speciāli šim projektam komponēta mūzika.

Vecrīgā arī būs skatāmi un piedzīvojami trīs pasākumi. Kaļķu ielā 24, bijušā kazino telpās notiks starptautiskā jaunā teātra festivāla "Homo Novus" atklāšanas izrādes, kuras veidojuši dažādu valstu režisori. Visās izrādēs paredzēts minimāls dekorāciju daudzums, un tās saistītas ar mākslinieku personīgās dzīves praksi. Veidotāji cer, ka skatītāji atsauksies aicinājumam un paši aktīvi līdzdarbosies.

Turpat blakus, Sv.Jāņa baznīcā, gan atzītu operas solistu, gan mūzikas akadēmijas studentu izpildījumā varēs klausīties slavenā Itālijas komponista Džakomo Pučīni operas "Māsa Andželika" izrādi. Uzveduma norises vieta izvēlēta atbilstīgi operas darbībai, kas risinās 17. gadsimtā kādā Itālijas klosterī.

Savukārt Doma laukumā būs iespēja klausīties mūsdienu jauno dzejnieku dzeju. Šīs akcijas nosaukums ir "Dzeja izgaismo Radio balkonu", un dzeju autori skandēs no Latvijas Radio ēkas balkona.

"Baltās nakts" pasākumos iekļauti arī vairāki koncerti, piemēram, Vecmīlgrāvī, kultūras pilī "Ziemeļblāzma" varēs klausīties muzikālo apvienību "Alejas", kura savā skanējumā apvieno laikmetīgo dzeju, elektronisko mūziku un akustiskas skaņas. Savukārt pie VEF kultūras pils skanēs koncertprogramma "Ar putniem pilsētā". Putni ir vienas no pilsētā ikdienā pamanāmākajām dzīvajām radībām, kas apdzīvo ne tikai parkus un dārzus, bet ir klāt visur, kur ir cilvēks. Koncerts iecerēts kā iekļaušanās urbānajā vidē – vietā, kur mājo pilsētas putni. Mūziķi radīs savdabīgu kopmuzicēšanu ar pilsētas skaņām, improvizējot un iekļaujot putnu balsis mūzikas valodā.

Savukārt Pļavnieku iedzīvotājus aicina uz brīdi aizmirst par ikdienas problēmām un caur baltās krāsas gaišumu atgriezties bērnībā, kad it viss apkārt notiekošais šķita kā brīnums. Par šīm izjūtām parūpēsies burvju mākslinieks Dante Pecolli, kas savā uzstāšanās reizē pārsteigs un izklaidēs ar baltajiem iluzionisma trikiem un dažāda veida interaktīviem uzdevumiem.

3. uzdevuma ieraksta teksts

Izlasiet teikumus! Klausieties un pabeidziet teikumus, ievēkot atbilstošo teikuma nobeigumu! Viens teikuma nobeigums ir lieks. Saruna skanēs vienu reizi.

Sievietes balss: Kino kā mākslas un izklaides veids pasaulē pazīstams jau kopš 19. gadsimta beigām. Kinematogrāfijas rašanos 19. gs. nogalē veicināja tehnoloģiju un fototehnikas attīstība, kā arī eksperimenti, kuru mērķis bija atdzīvināt nekustīgu attēlu, radot kustības ilūziju. Kino vēstures apcerējumos ir nosaukti vairāki kino jomas pionieri gan Eiropā, gan Amerikas Savienotajās Valstīs, taču nav iespējams nosaukt tikai vienu, kam varētu piedēvēt kino radītāja godu. 1895. gada decembrī kādā Parīzes kafejnīcā brāji Limjēri sarīkoja pirmo publisko kino seansu pasaulē. Savukārt ASV izgudrotājs Tomass Edisons izveidoja kinetaskopu – ierīci kastes veidā –, kurā skatītājam vajadzēja ielūkoties, lai sekotu kustīgu kadru virknei. Atšķirībā no brāļiem Limjēriem Edisons piedāvāja individuālu skatīšanās pieredzi, jo filmiņu varēja skatīties tikai viens cilvēks. Tomēr šāda filmu izrādīšanas prakse neguva cerēto popularitāti.

Virieša balss: Latvijas kino vēsturnieku vidū nav vienprātības par to, kur noticis pirmais kinoseanss – Rīgas cirkā vai Vecrīgā, Kaļķu ielā 11. Piemiņas zīme par godu pirmajam kinoseansam Latvijā, kurš ticis demonstrēts 1896. gada 28. maijā, ir izlikta vietā, kur kādreiz atradās Kaļķu ielas nams. Tomēr patiesībā jaunais izgudrojums Rīgā ieradās vēl agrāk. Jau gadu iepriekš, 1895. gada oktobrī avīzē "Rīgas Vēstnesis" bija lasāms sludinājums, ka "...Rīgas cirka ēkā svētdien, 29. oktobrī, pulksten astoņos vakarā notiks fiziķa Dēringa un viņa milzīgo kustīgo bildīšu pirmā lielā uzstāšanās...". Pēc divām dienām šajā laikrakstā bija lasāma arī šā pasākuma recenzija: „Fiziķa Dēringa kustīgās bildītes pulcēja daudz publikas. Uz liela izmēra ekrāna bildītes bija skaidras un saprotamas. Īss satura skaidrojums tika paziņots vairākās valodās.”

Sievietes balss: Mūsdienu skatītājiem toreizējo filmu sižeti nešķīstu īpaši spraigi un aizraujoši – tie stāstīja par vilciena pienākšanu stacijā vai strādnieku iznākšanu no rūpnīcas. Taču tolaik šādi vienkārši kustīgo bildīšu stāsti spēja pulcēt milzīgu skaitu kinomīļu. 1907. gadā Rīgā aiz tagadējā Latvijas Nacionālā teātra tika uzbūvēts milzīgs paviljons, kurā vietas bija vairāk nekā tūkstošiem kino skatītāju.

Virieša balss: Senos Rīgas tūrisma ceļvežos stāstīts, ka 1908. gadā Rīgā bijis vairāk nekā 30 kinoteātru. Tomēr tās visas bija vien koka mājās iekārtotas pagaidu telpas. Īpaši kinoteātrim projektētu ēku celtniecība Rīgā sākās īsi pirms Pirmā pasaules kara. Latvijas senākais kinoteātris, kas darbojas vēl mūsdienās, ir "Splendid Palace", kuru atklāja 1923. gada Ziemassvētkos. Šī kinoteātra ēka ar savu grezno un dekoratīvo interjeru krāšņumā neapšaubāmi pārspēja pārējos Rīgas kinoteātrus. Padomju varas gados kinoteātris bija pazīstams ar nosaukumu "Rīga".

Arī citās Latvijas pilsētās jau 19. un 20. gadsimta mijā tika rādīts kino, piemēram, Liepājā pirmais kinoseanss noticis 1898. gadā, un arī Daugavpilī līdz Pirmajam pasaules karam darbojās četri kinoteātri.

Sievietes balss: Līdz pat 20. gadsimta 30. gadu sākumam uz Latvijas kinoekrāniem demonstrēja tikai mēmās filmas jeb lielo mēmo, kā to tolaik dēvēja. Jāpiebilst gan, ka kinoseansi nekad nenotika klusumā un skatītāji saņēma ne tikai vizuālu, bet arī muzikālu baudījumu. Seansu komentēja priekšnesuma vadītājs vai arī tika spēlēts mūzikas pavadījums: mazajos kinoteātros spēlēja klavieres vai vijoli, bet lielajos – pat orķestris. 20. gadsimta sākumam raksturīgo tradīciju, kurā pianists spēlēja mūziku mēmā kino izrādes laikā, ir bijusi iespēja baudīt arī mūsdienās. Piemēram, Rīgas kinoteātris "Splendid Palace", svinot savu deviņdesmit piekto jubileju, rīkoja īpašu kino pasākumu – izrādīja Čārlija Čāplina filmu "Cirks", kuras laikā savu oriģinālo mūziku spēlēja virtuozais pianists Vestards Šimkus.

Virieša balss: Lieliskais izklaides veids – kino – jau no paša sākuma ieguva Latvijas sabiedrības simpātijas. Lai arī šobrīd kinoteātru skaits Latvijā nav liels, filmu demonstrēšana kinoteātrī joprojām pulcē kino cienītājus, un šo izklaides veidu nav spējusi izkonkurēt ne videofilmu skatīšanās ēra, ne plašais interneta iespēju piedāvājums.